

je sedaj nabralo od hiše do hiše znesek 98 K 40 vin., ki smo z njim nakupili volne za pletenje raznih predmetov za naše potrebne vojake. Dovršene pletenine smo izročili proti potrditvi prejema najpotrebnejšim domačinom vojakom, ki so, oziroma ki bodo odinili na fronto. Razentega smo nabrali že v začetku jeseni v naši občini med ljudstvom zneske: 202 K 30 vin., 50 K in 31 K 60 vin., ki smo jih oddali v vojne namene. — Nadalje je nabrala šol. mladina po ministrskem naročilu 4 vreče robidnega listja. Ker pa ga takrat niso rabili, ga hranimo v šolskem podstrešju. — Sedaj pa pridno delajo učenke papirnate podplate in obujke, ki jih po dovršitvi odpošljemo na ukazani naslov.

—g— **Slovenski visokošolec z Goriskega umrl v Nemčiji.** V petek popoldne je došla v Gorico brzojavna vest, da je umrl v Frankobrodu v Nemčiji slovenski visokošolec Marij Besednjak iz Gorice.

—g— **Pogreša se tovariša Mihaela Vrčona,** učitelja na Otlici, desetnika 27. dom. polka, 2. stotnija. Odkar je odšel iz Ljubljane na severno bojišče, to je bilo dne 10. oktobra, ni o njem nobenega glasu več.

—g— **Deželni šolski nadzornik in dvorni svetnik Fr. Levec v Ljubljani,** ki je stopil sedaj v pokoj, je bil pred 45. leti gimnazijski učitelj v Gorici. Napisal je takrat tudi več razprav pod imenom »Paulus«.

—g— **Slovenska državna gimnazija v Gorici.** V soboto, 13. t. m., je bil sklep l. tečaja na tukajšnji slovenski državni gimnaziji. Učni uspehi je prav povoljen, če upoštevam letošnje izredne dogodke, ki odvračajo pozornost učeče se mladine od učenja. Učni smoter je doseglo 82% učenecv. — S pričetkom II. tečaja je prišel kakor namestni učitelj na slovensko gimnazijo dr. Andrej Budal, naš rojak iz St. Andraža.

—g— **Dijaška kuhinja v Gorici** je razdelila v minolem prvem šolskem tečaju 4643 kosil. Rodoljubi, podpirajte potrebno dijaško kuhinjo!

Tržaške vesti.

—t— **Umrl** je v Barkovljah pri Kozjakih Ivan R u s t j a v 65. letu svoje dobe. Možu pošteniaku, kremenitemu značaju, kakršnih imajo še mnogo naše zavedne Barkovlje, lahka zemljica; sinu učitelju Dragotinu Rustji na Katinari in ostali družini naše iskreno sožalje!

—t— **Razširjenje C. M. šol v Trstu.** Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda je deško šolo pri Sv. Jakobu v Trstu razširilo v osemrazredno ter v tekočem šolskem letu otvorilo VII. razred.

—t— **Novi namestnik baron Fries-Skene** je prišel v Trst dne 13. t. m. — Namestništveno uradništvo je sprejel dne 15. t. m. Pozdravil ga je podpredsednik grof Attems. V odgovoru je namestnik posebno poudarjal gospodarske in socialno-politiške naloge, ki nastajajo zaradi vplivov vojnega stanja ravno v središčih trgovine in prometa. Temu zanimanju se mora po — upajmo — ne več odaljenem uspešnem zaključku vojne priključiti ono še mnogo važnejše delovanje, po katerem naj bi se olajšala vrnitev v redne tire gospodarskega življenja. Potem pridobi mesto Trst in z njim Primorsko z delotvorno podporo vlade zopet v polni meri oni delež v domačem in mednarodnem gospodarskem življenju, ki ga smeta utemeljeno pričakovati po svoji pripadnosti k obsežnemu gospodarskemu ozemlju monarhije, po pridobitni marljivosti svojega prebivalstva in mnogoštevilnih, posebno v zadnjih desetletjih po začetnosti mestne uprave v pospeševanje trgovine in prometa na licu mesta ukrenjenih ukrepih. — Šolskega vprašanja se novi namestnik v svojem odgovoru ni dotaknil.

—t— **Občni zbor tržaške podružnice »Glasbene Matice«** se je vršil v soboto, 13. t. m. Predsednik dr. Slavik je po kratkem pregledu zadnje društvene dobe izrekel zahvalo učiteljskemu zboru in konstatiral, da je društvo v zadnjem letu zopet povoljno napredovalo. To dokazuje, da je tržaška podružnica res potrebna in koristna. — Društveni tajnik Prunk je nato podal tajniško poročilo o delovanju društva in šole v dobi petega društvenega, odnosno šolskega leta 1913/14 in glede prehoda v 6. šolsko leto 1914/15. Pokazal je, kako se je v tem času posebno dvignila šola, ki je zanjo odbor sedaj najel — četudi z znatnimi žrtvami — vendar prepotrebne in primerne šolske prostore. Dana je bila vsestranska podlaga za nadaljnji razvitek, in z lepimi upi in veselim pričakovanjem je gledal odbor začetku letošnjega leta nasproti. Tu so se hipoma pojavili znani svetovni dogodki, ki so postavili velik jezik vsemu onemu delovanju, ki more uspevati le pod blagoslovom mi-

ru. — Zasluzni šolski vodja Šonc in vsi mnogoštevilni učitelji glasbenega zavoda, oni, ki so že lansko leto delovali, in oni, ki so imeli letos na novo nastopiti, z edino izjemo kapelnika Teplega in Friškovca, so se morali odzvati klicu pod orožje. Poročilo pošilja njim vsem, ki možko in požrtvovalno vršijo svojo dolžnost, kakor so bili to tudi prej v drugih odnošajih navajeni, prijazen pozdrav z željo, naj se srečno vrnejo zopet na svoje staro tistišče, kjer naj — še bolj izkušeni in zreli — nadaljujejo svoje započeto blagodejno delo. — A v izrednih časih so kolikor toliko vsehnile tudi vse materialne podpore, ki so po velikem delu omogočale ravnotežje med obilnimi troški in skromnimi dohodki. Zaradi tega se je odbor sicer premišljal, a se slednjič vendar odločil nadaljevati tudi letos glasbeno šolo s kapelnikom Tepelim. Proti vsakemu pričakovanju se je oglasilo tudi letos preko 100 gojencev za klavir in vijolino, tako da je odbor pridobil še učitelja za klavir, Kumarja. Tako je šola, navdušeno začeta, poslovala doselej tudi letos. — Iz blagajnikovega poročila, podanega od blagajnika tovariša Mahkota, posnemamo sledeče številke: Prometa je bilo l. 1914/15 nad 18.000 K. — Dohodki so znašali 9199 K 13 vin., troški 8827 K 36 vin., torej saldo 371 K 77 vin. Glasbena šola: prejemki 5171 K 12 vin., troški (plače učiteljem) 7561 K 44 vin. Prirreditve so nesle čistega okroglo 400 K. Podpore denarnih zavodov in drugih so znašale 1274 K 90 vin. Ostali primanjkljaj šole se je pokrnil s članarino in drugimi dohodki. Med letom je podružnica nabavila nov klavir v vrednosti 1200 K.

Istrske vesti.

—i— **Padli nemški učitelji.** Od nemških učiteljev, ki so bili nastavljeni v Istri in poklicani pod orožje na bojno polje, so doslej padli: učitelja K o p r i v a in L i n d n e r iz Pulja in učitelj K a r e l L u d w i g z Brionskega otoka. — Bodi junaškim tovarišem nemške narodnosti tudi med nami ohranjen blag spomin!

—i— **Samoumor v Pulju.** V Pulju je izvršil samoumor mornariški učitelj Franc Eiselt. Vzrok nam ni znan.

Koroške vesti.

—k— **Intronizacija novega krškega knezoškofa.** Iz Celovca z dne 14. t. m.: Danes predpoldne se je vršila v tukajšnji stolni cerkvi intronizacija knezoškofa krškega dra. Adama Hefterja.

—k— **Umrl** je bivši celovski škof dr. Jožef Kahn. Pokojnik je bil rojen l. 1839, in je postal l. 1887. škof v Celovcu. Po kazenski zadevi monsignorov Kaysrja in Weissa se je dr. Kahn s škofovskega sedeža umaknil v samostan Tauzenberg.

Splošni vestnik.

»Napredak« in »Hrvatski Učiteljski Dom« se spominjata v posebnih člankih rojstvene sedemdesetletnice našega M. J. N e r a t a. — Oba članka je spisal naš prijatelj Davorin Trstenjak.

Boj proti sedanjim cenzuram. V »Slovenskem Narodu« (št. 39.) čitamo: Dunajsko društvo časnikarjev je poslalo posebno deputacijo k ministrskemu predsedniku in k justičnemu ministru posredovati, da bi se sedanja cenzura premenila. Govorilo se je mnogo, a uspeh je očitno ta, da ostane vse pri starem, deloma zaradi tega, ker se organizacija nadzorstva ne da enotno ustvariti. Ministrski predsednik je pač priznal, da je časopisje silno ovirano in v izvrševanju svojih nlog silno omejeno, a pomagati ne more. Ministrski predsednik se je sam smejal, ko se mu je povedalo, da se v enem kraju konfiscirajo najbolj nedolžne stvari, ki so jih mogli drugod neovirano priobčiti, da so bile konfiscirane stvari, ki so jih javni uradi poslali listom, in da je hotel na Dunaju neki funkcionar prepovedati celo natiske važnega poročila, ki ga je ministrstvo samo poslalo listom. Ostanje torej vse pri starem. Eno pa smemo pač povedati: če so na Nemškem in na Ogrskem znali stvar tako urediti, da imajo časopisi res razmeroma veliko svobodo, potem res ne umejemo, zakaj bi se to ravno pri nas ne moglo zgoditi. — Ta notica pač dovoljno označuje tudi naše težavno stališče.

Starostna meja v črni vojski. Glede na več vprašanj objavlja brambno ministrstvo po »Korr. Wilhelm«, da doseženje v črnovojniškem zakonu določene starosti ne vpliva na nadaljno črnovojniško dolžnost med vojno; marveč ostane vsak v tistem razmerju, v katerem se je nahajal ob času, ko je cesar ukazal, da se skladi črna vojska, in ostane tudi nadalje podvržen črnovojniški dolžnosti, dokler se

črna vojska v smislu § 4. črnovojniške postave ne razpusti.

Učiteljstvo naj ne pozabi na Družbo sv. Cirila in Metoda, ki vzdržuje našemu narodu mnogo učnih zavodov. Njeni troški se ne zmanjšujejo, dohodki se pa zaradi vojne silno krčijo. Slovensko učiteljstvo blagovoli v svojem delokrogu opomniti naše občinstvo na potrebo svoje narodne obrambe!

Radirk bo zmanjkalo. Iz trgovskih krogov poročajo, da bo kmalu zmanjkalo radirk, ki jih otroci v šoli tako radi rabijo.

Podaljšanje voznih legitimacij galiskim državnim učiteljem. Naučno ministrstvo je sporazumno z železniškim ministrstvom odredilo, da lahko učiteljskemu osebju iz Galicije in iz Bukovine podeljene vožne legitimacije na njih prošnjo podaljšajo za leto 1915. deželne oblasti tistih dežel, kjer bivajo.

Nemci za sporazum s Slovani. Monakova revija »Hochland« priobčuje razpravo o odnošajih med Nemci in Slovani, se zavzema za narodnostni sporazum in piše: »Nemci so brezpogojno navezani na avstrijske Slované in jih ne smejo zapostavljati. Da te narode germanizirajo, to je izključena možnost in bilo bi smešno verovati v to. Ker je temu tako, je treba, da se ustvari med Nemci in Slovani boljše razmerje, kakršno je bilo do sedaj. Aost. Slovani to tudi pričakujejo kot zahvalo za svojo sedanjo zvestobo in lojalnost, in nadejati se je, da se jim to upanje tudi izpolni. Ako bodo po žrtvah vojne razočarani, bi lahko imelo to vsudepolne posledice.«

Najvišje sodišče o razširjevanju vznemirljivih vesti. Najvišje sodišče je ugodilo ničnostni pritožbi, ki je bila vložena proti obsodbi po § 308. zaradi nekega mnenja, izrečenega proti posameznim osebam v javnem lokalju. Spoznalo je, da je bil z obsodbo kršen zakon in je obtožnica oprostito. Ta rabsodba najvišjega sodišča je v sedanjih vojnih časih velikega pomena. Z njo je izrečeno, da ni kaznivo, če kdo proti kakim drugim osebam, četudi javno, izrazi pesimistično naziranje ali mu pove kako vznemirljivo vest, ampak da je kaznivo šele v posebnih okolščinah. Za dejanje po § 308. kaz. zak. je bistveno potrebno, da se neresnična, javno varnost vznemirljivoča vest očitno razglaši (z lepaki, javnimi govori, predavanji in na podoben način). Treba je torej, da je bila neresnična in vznemirljiva vest tako publicirana, da bi mogla res javni red in mir ogrožati, ne samo omejen krog ljudi vznemiriti, če naj bo kaznivo. Predpogoj za kaznivost takih vesti je torej le dan, če so bile razglašene pred večjo množico ljudi, potom lepakov na zidovih ali sploh na tak način, da so se mogle hitro razširiti med nedoločno velike kroge prebivalstva. **Vzlic tej razsodbi najvišjega sodišča je pa vendar najbolje, če so ljudje lepo mirni in tihi.**

Pravni historični izpiti. Naučni minister je odredil, da se določijo za pravnike, ki se nahajajo tik pred pravnohistorično izkušnjo in ki morajo računati s tem, da bodo na temelju črnovojniškega prebiranja poklicani v vojaško službo, izjemni izpraševalni termini. Ti pravniki dobe lahko termin meseca februarja ali marca, odnosno med 8. in 11. aprilom t. l.

Zakon o prisilnem cepljenju poz. Profesorski zbor dunajske medicinske fakultete je sprejel resolucijo, ki pozivlja vlado, da naj izda zakon o prisilnem cepljenju koz.

Papirnata industrija je postala zaradi vojne dražja od 5—10 odstotkov. Tvorničarji naznanjajo tako povišanje cen z okrožnicami.

Visokodebelnega agrasa imam kakih 60 kosov in ga oddajam kos po 1 K. Cepljen je v višini 1:20—1:40 in povsem lepo in mlado blago. Tovariše, ki bi ga imeli naročiti drugod in dražje, prosim, da ga naroče pri meni! — Ljubljana - Barje. — Č r n a g o j.

Razgled.

— **Ženska vojaški zdravnik.** »Čas« poroča, da je za vojaškega zdravnika v rezervni boničnici pri Rudolfinu v Pragi bila imenovana gospa dr. Lukas-Burianova.

— **Skrajšanje študij na francoski mornariški šoli.** Kakor poroča »Temps«, so bile študije na francoski mornariški šoli s posebnim dekretom skrajšane na 10 mesecev. Učenci postanejo torej po 10 mesečni študiji mornariški aspiranti.

— **Mesto podpredsednika deželnega šolskega sveta na Češkem.** »Reichenberger Zeitung« poroča, da so nemški poslanci s Češkega na svojem zadnjem zborovanju ostro ugovarjali, da bi se imenoval, kakor je baje pričakovati, podpredsednik moravskega deželnega šolskega sveta. Navratil, podpredsednikom češkega de-

želnega šolskega sveta. Sklenili so najodločnejše zahtevati, da to mesto zasede Nemec. V to svrhu bo načelstvo nemške zveze na Češkem posredovalo pri ministrskem predsedniku grofu Stürgku in pri naučnem ministru vitezu Hussarku.

— **Mednarodno socialistično konferenco** sklicujejo angleški socialisti v London. Udeležili se je bodo delegati angleške, francoske, ruske, belgijske in srbske internacionale. Konferenca se namerava pečati s sedanjim svetovnim položajem. Švicarji in Italijani ne pridejo.

— **Za profesorje v Loewenu.** »Daily Telegraph« javlja: Hardwardsko vseučilišče je dalo 100.000 dolarjev na razpolago profesorjem v Loewenu, ki hočejo v septembru priti v Harward.

— **V Sarajevu** je umrl predstojnik za nauk in bogočastje pri bosanski vladi, Oton Paul.

— **Nestor Sokolstva umrl.** V Kolinu je umrl 26. pret. m. najstarejši Sokol, notar Adolf Hajek, v starosti 90 let. Umrl je bil med prvimi sokolskimi delavci, zvest sotrudnik Tyrša in Fügnerja. Češka Sok. Zveza ga je bila odlikovala s svojo častno kolajno, mnoga sokolska društva so mu podelila častno članstvo. Navzlic svoji visoki starosti se je udeleževal pokojni Hajek sokolskega življenja do zadnjega časa. Bil je znan in popularn po vseh čeških deželah.

— **K napadom proti Henriku Sienkiewiczu.** »Glos Naroda« je prejel iz krogov v Švici, ki so v ozkih zvezah s pisateljem Henrikom Sienkiewiczem, obvestilo, da so napadi proti Sienkiewiczu, češ, da je zavzel protiavstrijsko stališče in da je bil baje imenovan za člana petrografske akademije znanosti, popolnoma neopravičeni in čin sovražnih mahinacij. Sienkiewicz je že dvanajst let član petrograjske akademije; iz zdravstvenih razlogov živi sedaj v Veveyu v Švici in se udeležuje le pomočne akcije za po vojni prizadeto poljsko prebivalstvo, v čemer ga vneta podpira pianist Paderewski.

— **Sokol v Jičnu** na severno-vzhodnem Češkem je dobil od c. kr. naučnega ministrstva dovoljenje, da ima redno telovadbo za člane in članice v telovadnici tamošnje c. kr. realke.

— **Protí nemškemu jeziku na Ruskem.** V nemških listih je čitati, da je guverner v Rigi večim trgovcem naložil občutne globe, ker so imeli na svojem blagu nemške etikete. Dalje je dal guverner nabiti lepake, naznanjajoče, da je strogo prepovedano na javnih prostorih nemški govoriti. Ruska vlada je tudi v vseh šolah nemških naseljencev odpravila nemški pouk in uvedla ruski pouk. V Kijevu je bil aretiran lastnik velike eksportne trgovine Schlesinger, ker je bil član nemškega flotenferajna.

— **V Strakoniceh** na Češkem so otvorili 2razredno poljsko ljudsko šolo.

— **Otvoritev bolgarske vojne akademije.** Kakor poroča bolgarska brzojavna agencija, se je vršila v Sofiji svečanostna otvoritev bolgarske vojne akademije.

— **Kron 258.429** je prejela Češka Matice Šolska lani izvenpodružničnih prispevkov, t. j. od posameznikov, društev, občin, okrajnih zastopov in denarnih zavodov. — A naša C. M. D.?

— **Protí priseljevanju analfabetov.** Nedavno je sprejel ameriški senat zakon, ki izključuje analfabete od priseljevanja v severoameriške države. Akoravno se je predsednik Wilson izjavil proti zakonu, se je senatu pridružila z veliko večino tudi zbornica reprezentantov. Predsednik Wilson ima sedaj pravico formalno ugovarjati. Pravijo, da se bo pravice veta poslužil.

— **Šole kot lazareti v Romuniji.** Iz Bukarešta brzojavljajo: Povodom romunskega božiča so dali otrokom, ki so šli na božične počitnice, pisma za njihove starše, v katerih se ti opozarjajo, naj ne pošiljajo prej svojih otrok nazaj, dokler ne dobe tozadevnega obvestila od šolskega ravnateljstva. Komisija pregleduje šole, ki se bodo opremile kot lazareti.

— **Osemdesetletnica hrvaškega časopisja.** Pred kratkim je poteklo osemdeset let, odkar je izšel prvi hrvaški list. Ta list so bile »Novine horvatske«, ki jih je izdajal dr. Ljudevit G a j. Prva številka tega lista je izšla na dan Sv. Treh kraljev 6. januarja 1835. Drugi dan, dne 7. januarja 1835, so prvič peli v hrvaškem gledališču znano davorijo »Još Hrvatska ni propala, dok mi živimo,« katere besedilo je zložil dr. Gaj, uglasbil pa jo je Ferdo Livadić.

— **»Oče ogrskih Slovencev« dr. Fran Ivanocy.** Meseca avgusta 1913 je umrl eden izmed najbolj zaslužnih ogrskih Slovencev novejših časov, kanonik in dekan v Tišini, Fran Ivanocy, »Naš nepozabni veliki mož i neustražen zagovornik ovej večni sen pod rojstnov zemlo pri Bedeneki má«, pravijo ogrsko-slovenske »No-